

Beleidsnotitie Veteranen Gemeente Harlingen 2025

1. Inleiding en voorgeschiedenis

In 2014, op de tiende Nederlandse Veteranendag, is de Veteranenwet feitelijk van kracht geworden. De Veteranenwet biedt een wettelijke basis voor erkenning, waardering en de bijzondere zorgplicht van de Nederlandse overheid voor veteranen. In de Veteranenwet staat onder andere beschreven dat veteranen zich als zodanig mogen onderscheiden door middel van een veteranenpas en het draaginsigne veteranen. Daarnaast worden er landelijke, regionale en lokale bijeenkomsten voor veteranen georganiseerd of worden gevallen militairen (lokaal) herdacht. Ook staat er in de Veteranenwet beschreven dat de overheid voor veteranen een bijzondere zorgplicht heeft. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Veteranenwet beperkt zich niet tot de Rijksoverheid of het ministerie van Defensie, als voormalige werkgever. Ook gemeenten hebben een rol in de uitvoering van de Veteranenwet.

2. De doelgroep Veteranen

In de gemeente Harlingen wonen ongeveer 150 veteranen die geregistreerd staan bij het Nederlands Veteraneninstituut. Dit zijn (voormalige) militairen of gemilitariseerde burgers met de Nederlandse nationaliteit. Zij hebben het Koninkrijk gediend, vrijwillig of verplicht onder oorlogsomstandigheden of daarmee vergelijkbare omstandigheden, bijvoorbeeld vredesoperaties. Hierbij gaat het zowel om veteranen uit een ver of recent verleden.

Het zijn burgers van de gemeente Harlingen die zich, vaak met gevaar voor eigen leven, hebben ingezet voor vrijheid, vrede en veiligheid.

De doelgroep waarop wij ons bij het formuleren van deze beleidsnotitie richten is breder dan de veteranen zelf. Ook partners, kinderen en verwanten van veteranen vallen onder de doelgroep.

3. Juridisch Kader

Onderliggend aan deze beleidsnotitie ligt de Veteranenwet. In deze wet staat met name de erkenning en waardering voor veteranen beschreven en de bijzondere zorgplicht voor deze doelgroep.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Veteranenwet beperkt zich niet tot de Rijksoverheid of het ministerie van Defensie, als (voormalig) werkgever. Ook lokale overheden als gemeenten hebben daarin een rol: *"De veteraan heeft recht op de in deze wet voorgestelde regelingen vanwege zijn bijzondere status die hij als militair heeft of heeft gehad en de bijzondere verantwoordelijkheid van de overheid in zijn geheel, voor het welzijn van de veteraan die hieruit voortvloeit."*¹

4. Beleidspijlers

Om de Veteranenwet op een adequate manier binnen gemeente Harlingen vorm te geven, zijn er in samenwerking met de Stichting Veteranen Harlingen drie thema's als beleidspijlers onderkend. Deze pijlers worden in deze beleidsnotitie uitgeschreven. Het is hierbij van belang dat deze thema's door zowel het gemeentebestuur, ambtelijke organisatie en de veteranen binnen de gemeente Harlingen omarmd en uitgedragen worden. Een rode draad is: 'Voor veteranen, met veteranen'.

De thema's die uitgewerkt worden zijn:

- 1. Herdenken en gedenken;
- 2. Bevorderen van de sociale verbinding;
- 3. Vormgeven aan maatschappelijke ondersteuning en contact.

Hierna worden de drie beleidspijlers nader uitgelegd.

4.1 Herdenken en gedenken

Bij herdenken en gedenken wordt er stilgestaan bij (specifieke) momenten of situaties waarbij inwoners van Harlingen betrokken zijn geweest. Het gaat hierbij om zowel landelijke als lokale herdenkmomenten, maar ook over feestelijke activiteiten. Voorbeelden van landelijke momenten zijn 4 en 5 mei of de lan-

¹) Veteranennota 2020-2024, blz4

delijke Veteranendag in Den Haag. Daarnaast gaat het ook om lokale herdenkingen zoals de bevrijding van Harlingen op 17 april en de landelijke Veteranendag in juni in het Harmenspark, waar stil wordt gestaan bij lokale gebeurtenissen of individuele inwoners van Harlingen die slachtoffer zijn geworden van oorlogsgeweld.

4.1.1 Herdenken 4 en viering 5 mei

De gemeente Harlingen organiseert de 4 mei herdenkingen. De 5 mei vieringen worden door Beng Evenementen georganiseerd.

Op 4 mei worden de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog herdacht. Vanaf 1961 herdenken we ook de slachtoffers van oorlogssituaties en vredesoperatie waarbij Nederland betrokken was na de Tweede Wereldoorlog.

Op meerdere plaatsen binnen de gemeente Harlingen worden de slachtoffers van oorlogssituaties en vredesoperaties herdacht op 17 april en op 4 mei. De herdenkingen op 17 april vinden plaats bij alle oorlogsmonumenten door de basisscholen, hierbij is een afvaardiging van de gemeente Harlingen en de Harlinger veteranen aanwezig. Op 4 mei worden de herdenkingen bij het zeeliedenmonument en op de algemene begraafplaats door de gemeente georganiseerd. Deze herdenkingen worden door gemeente Harlingen en door de veteranen bijgewoond.

Op 5 mei wordt de bevrijding van Nederland gevierd. Op deze dag zijn er in de gemeente Harlingen ééns in de 5 jaar meerdere evenementen die in het teken staan van bevrijding. Gemeente Harlingen ondersteunt organisatoren door middel van subsidie met het organiseren van deze evenementen.

4.1.2 Witte Anjerperk

In 2005 is in Nederland de 'Witte Anjer' geïntroduceerd als uiting van waardering voor alle Nederlandse veteranen. Op speciale evenementen zoals de Anjerconcerten en tijdens de Nederlandse Veteranendag worden aan bezoekers anjers verstrekt om zo hun waardering voor de Nederlandse veteranen te tonen.

In 2019 is het Nationaal Comité Veteranendag begonnen met de oproep aan Nederlandse gemeenten om hun veteranen te eren en waarderen met een speciaal 'Witte Anjer Perk'. Een perk dat bloeit in de dagen en weken voorafgaand aan de Nederlandse Veteranendag (elk jaar op de laatste zaterdag van juni).

Het Witte Anjer Perk is een perk waar de anjer bloeit ter ere van de veteranen uit de gemeente. Het Witte Anjer perk in is Harlingen in het Harmenspark gerealiseerd.

4.2 Bevorderen van de sociale verbinding

Ter bevordering van de sociale verbinding organiseert gemeente Harlingen samen met de Harlinger veteranen diverse veteranenbijeenkomsten. Daarnaast wordt er veel met veteranen gecommuniceerd en sluit het bestuur waar mogelijk aan bij diverse veteranenactiviteiten.

4.2.1. Regionale Veteranendag

Ieder jaar organiseert de Stichting Veteranendag Friesland, in samenwerking met Stichting Bevrijdingsfestival Fryslân en de deelnemende gemeenten, een regionale Veteranendag in Fryslân. Ook de gemeente Harlingen neemt hier aan deel en verleent medewerking en steunt net als de Provincie financieel aan de Regionale Veteranendag. De gemeente stuurt de regionale uitnodiging aan de Harlinger veteranen en betaalt de kosten van de maaltijd van diegene die zich ingeschreven hebben aan de organisatie.

4.2.2 Gemeentelijke Veteranendag

Jaarlijks organiseert gemeente Harlingen samen met de Harlinger Veteranen voor de 150 veteranen een gemeentelijke Veteranendag. De gemeente verstuurt de uitnodigingen en de Stichting organiseert het programma. Tijdens deze dag worden de veteranen door de burgemeester welkom geheten. Deze bijeenkomst staat in het teken van verbinden en informeren. In het programma kunnen organisaties/instanties die betrokken zijn bij defensie of veteranen uitgenodigd worden om bijvoorbeeld een lezing te houden.

4.2.3 Inloophmomenten voor veteranen

Na de oprichting van Stichting Veteranen Harlingen (februari 2025) gaan de veteranen een paar keer per jaar een inloophmoment voor veteranen en familieleden organiseren. Dit initiatief ligt bij de Stichting. De gemeente sluit een aantal keer per jaar aan om de verbinding met de veteranen te behouden. De gemeente ondersteunt de Stichting met een structurele subsidie om die sociale verbinding te bevorderen.

4.3 Vormgeven aan maatschappelijke ondersteuning en contact

4.3.1 Aansluiten of opzetten maatschappelijke initiatieven

Vanuit de stichting wordt de verbinding gelegd met organisaties die een maatschappelijke rol vervullen. Een concreet voorbeeld is de samenwerking met de werkgroep 80 jaar vrijheid in 2025. De veteranen verzorgden de educatieve middag op de RSG Simon Vestdijk met verschillende lezingen en workshops. Op deze manier wordt de kennis en ervaring van veteranen overgedragen op de jonge generatie. De inhoud van de voorlichting wordt altijd afgestemd met defensie.

4.3.2 Buddysysteem

Binnen defensie is het buddysysteem een bekend begrip. Buddy's helpen en ondersteunen elkaar gebaseerd op een vertrouwensband. De contactpersonen veteranen binnen de gemeente, de stichting en de 0-lijns coördinatoren staan in verbinding met elkaar als veteranen binnen de gemeente Harlingen op het gebied van zorg of veiligheid in beeld komen. Deze personen gaan niet op de stoel van een zorgprofessional zitten, maar bieden een luisterend oor. Hier kan vervolgens een zorgvraag uit voort komen.

4.3.3 Bijzondere zorgplicht

In de Veteranenwet staat opgenomen dat veteranen voor, tijdens en na een inzet een bijzondere status met betrekking tot zorg hebben. Op landelijk niveau is deze zogenoemde bijzondere zorgplicht ingevuld door het oprichten van het Veteraneninstituut en zorgcoördinatoren (0-lijns ondersteuners).

Op lokaal niveau kan de gemeente ook een bijdrage leveren aan deze bijzondere zorgplicht. Voorbeelden hiervan zijn:

- Bewustwording bij scholen en leerplichtambtenaren voor militairen die uitgezonden worden.
- Veteranencontactpersoon vanuit de gemeente als verbindende factor.

5. Rollen en verantwoordelijkheden

Het college heeft aangegeven om op een gepaste manier uitvoering geven aan de Veteranenwet. Door een rolverduidelijking wordt er een korte omschrijving van de (kern) interne- en externe factoren gegeven.

5.1 Burgemeester

Vanuit het college is de burgemeester de bestuurlijke portefeuillehouder voor de veteranennotitie. Minimaal éénmaal per jaar wordt de uitvoering en voortgang van de beleidspijlers met de ambtelijke contactpersoon veteranen besproken. Bij officiële gelegenheden zoals de 4 mei herdenking of de gemeentelijke veteranenbijeenkomst heeft de burgemeester een verbindende rol.

5.2 Gemeentelijke contactpersoon veteranen

Primair ligt de taak van contactpersoon veteranen bij kabinetszaken. In de gemeente Harlingen wordt dit sinds 3 jaar uitgevoerd door de evenementen coördinator met ondersteuning vanuit kabinetszaken. De gegevens van het bestuur van de Stichting veteranen Harlingen zijn intern en extern bekend.

De contactpersoon veteranen is verantwoordelijk voor de uitvoering van twee genoemde beleidspijlers. Het organiseren van de gemeentelijke veteranenbijeenkomst, zorgen voor de verbinding tussen gemeente en de veteranen en het hebben van een verbindende rol als het gaat om de speciale zorgplicht voor veteranen..

5.3 0-lijnscoördinator

De 0-lijnscoördinator van Regio Contact Noord wordt gezien als een laagdrempelige organisatie waarbij individuele veteranen terecht kunnen. De 0-lijnscoördinatoren zijn vrijwilligers werkzaam voor het Veteraneninstituut. De contactpersoon veteranen en de 0-lijnscoördinator hebben verbinding en versterken elkaar bij gemeentelijke instanties en landelijke zorg- of veteranenorganisaties. Het initiatief of de zorgvraag dient ten allen tijde bij de veteraan vandaan te komen.

5.4 Stichting veteranen Harlingen

De veteranen binnen de gemeente Harlingen zijn in een stichting met elkaar verenigd. De stichting vertegenwoordigt de belangen van de veteranen binnen de gemeente Harlingen en functioneert voor de gemeente als het centrale aanspreekpunt. Samen met de gemeente worden de beleidsdoelen uitgevoerd, waarin de rol per onderwerp kan verschillen. De stichting ontvangt van de gemeente een jaarlijkse subsidie ter ondersteuning van de beleidsdoelen.

6. Financiële borging

Ter ondersteuning van de drie beleidspijlers wordt er door de gemeente Harlingen ieder jaar structureel financieel bijgedragen. De financiële bijdrage wordt opgenomen in de gemeentelijke begroting. De bijdrage wordt betaald uit het CC'45 budget, hieruit worden naast het budget voor de veteranen ook de kosten van de herdenkingen en de aubade betaald. Met deze beleidsnotitie wordt het bestaande beleid geformaliseerd.

Kostenpost:	Kosten:
Organiseren jaarlijkse gemeentelijke Veteranendag	€ 3000,-
Algemene bijdrage stichting veteranen Harlingen	€ 1000,-
Representatiekosten en overig	€ 1000,-
Totaal:	€ 5000,-

6.1 Organiseren jaarlijkse gemeentelijke Veteranendag

Nu de Stichting veteranen Harlingen een feit is organiseert de Stichting voor haar veteranen een gemeentelijke veteranendag. De verwachte kosten zijn gebaseerd op een dagprogramma waarin de onderstaande kosten zijn opgenomen.

- Externe gastspreker;
- Vastleggen locatie incl. koffie/thee met gebak en diner voor circa 75 veteranen.

6.2 Subsidie aan veteranen

Ter ondersteuning van de beleidspijlers ontvangt de stichting veteranen Harlingen een jaarlijkse subsidie van € 5000,-. Deze subsidie is ten behoeve van de sociale verbinding tussen de veteranen en wordt onder andere gebruikt voor het initiëren van en voor het organiseren van de gemeentelijke Veteranendag, inloop momenten en de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en een kranslegging op 4 mei op de algemene begraafplaats.

7. Evaluatie en borging

Eén jaar naar vaststelling wordt het beleid geëvalueerd of het beleid naar behoren werkt en in de praktijk uitvoerbaar is. Vanaf 2026 wordt de notitie om de 5 jaar geactualiseerd.